

zoon gedane uitlatingen (art. 7.3.11 lid 4 Jeugd-wet). De psychiater mocht het aan de gezinsvoogd overlaten om klager in te lichten, immers de gezinsvoogd kende klager, was op de hoogte van de complexe gezinssituatie en de omgangsregeling en kon zodoende 'het veld overzien'. Het is voldoende aannemelijk dat de psychiater hierin een bewuste afweging heeft gemaakt, waar de oudste zoon een eigen keuze had gemaakt afstand te nemen van zijn vader en de psychiater haar behandelrelatie met de oudste zoon aldus niet hoefde beschadigen. Het Centraal Tuchtcollege is van oordeel dat de psychiater deze afweging in redelijkheid heeft kunnen maken. Dit alles betekent dat het Centraal Tuchtcollege, met het Regionaal Tuchtcollege, van oordeel is dat klager ontvankelijk is in de klacht. De psychiater heeft niet tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld als bedoeld in art. 47 lid 1 Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg. Het Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg verwerpt het beroep.

Mijn visie

Wat naar mijn mening interessant is aan deze beslissing van het Centraal Tuchtcollege is dat dit college op basis van de geldende wet- en regelgeving tot een in het algemeen geldende, maar ook precies op deze casus toegespitste beoordeling komt. Ik kom menig zorgverlener tegen die worstelt met de ingewikkelde situatie van een ondertoezichtstelling van een kind/kinderen, de aanstelling van een gezinsvoogd en ouders die ook op de hoogte gehouden willen worden/informatie verlangen.

Met deze beslissing hebben zorgverleners naar mijn mening meer houvast als het gaat om hoe te handelen in de ingewikkelde situatie van kind/kinderen als cliënt (behandelrelatie), de gezinsvoogd aangesteld door de rechtbank en de ouders die ook geïnformeerd willen worden. Een bruikbare beslissing van het Centraal Tuchtcollege voor de praktijk dus.

Mr. V.C.A.A.V. Daniels
Advocaat bij VvAA Rechtsbijstand en redactielid van Tijdschrift Tucht recht.

51

Notaris mag kosten van zijn rechtsbijstand onder omstandigheden aan partijen doorberekenen

Gerechtshof Amsterdam
10 augustus 2021, 200.288.553/01 NOT,
ECLI:NL:GHAMS:2021:2250
(mr. A.D.R.M. Boumans, mr. J.W.M. Tromp,
mr. M. Bijkerk)
Noot Mr. M.C.J. Höfelt

Afwikkeling nalatenschap. Advocatenkosten bij partijen in rekening brengen.

[Art. 93 Wna]

In deze tuchtprocedure, waarin het handelen van notarissen als vereffenaars bij de afwikkeling van een nalatenschap/ontbonden huwelijksgemeenschap centraal staat, oordeelt de notariskamer van het Hof Amsterdam dat het de notarissen/vereffenaars niet te verwijten valt dat zij de kosten van rechtsbijstand hebben doorberekend aan de boedel.

Hoewel van notarissen in beginsel mag worden verwacht dat zij zelf een verzoekschrift tot ontslag als vereffenaar indienen, kunnen er volgens het hof omstandigheden zijn die het rechtvaardigen dat de bijstand van een advocaat wordt ingeroepen. Die omstandigheden waren in dit geval de achtergrond van het langslpende familieconflict, het grote aantal juridische procedures en de opstelling en handelwijze van klager. Onder die omstandigheden achtte het hof het begrijpelijk dat de notarissen 'een goed gemotiveerd verzoekschrift tot ontslag' door een advocaat hebben laten indienen.

Naar aanleiding van deze uitspraak rijst de vraag welke omstandigheden nog meer het inroepen van rechtsbijstand en het doorberekenen van de daarmee gepaard gaande kosten aan partijen rechtvaardigen. Daarover gaat de noot bij deze beslissing.

[klager],
 wonende te [woonplaats],
 appellant,
 gemachtigde: mr. A.C. de Bakker, advocaat te
 Hendrik-Ido-Ambacht,
 tegen
 1 [toegevoegd notaris],
 toegevoegd notaris te [plaats],
 2. [kandidaat-notaris],
 kandidaat-notaris te [plaats],
 geïntimeerden,
 gemachtigde: mr. M. van der Meulen, advocaat te
 Rosmalen.
 Partijen worden hierna genoemd klager en res-
 pectievelijk de toegevoegd notaris en de kandi-
 daat-notaris, tezamen ook te noemen: de notaris-
 sen.

Hof:

1 Het geding in hoger beroep

1.1. Klager heeft op 14 januari 2021 een beroep-
 schrift met een bijlage bij het hof ingediend tegen
 de beslissing van de kamer voor het notariaat in
 het ressort Den Haag (hierna: de kamer) van
 17 december 2020 (ECLI:NL:TNORDHA:2020:19)
 1.2. De notarissen hebben op 11 maart 2021 een
 verweerschrift met bijlagen bij het hof ingediend.
 1.3. Het hof heeft van de kamer de stukken van de
 eerste aanleg ontvangen.
 1.4. De zaak is behandeld ter openbare terechtzit-
 ting van het hof van 27 mei 2021. Klager en de
 notarissen, vergezeld van hun gemachtigden, zijn
 verschenen en hebben het woord gevoerd.

2 De zaak in het kort

Klager, deelgenoot in de nalatenschap van zijn
 moeder, verwijt de notarissen dat zij in hun rol als
 vereffenaars onnodig veel werkzaamheden heb-
 ben verricht en onnodig veel kosten ten laste van
 de nalatenschap hebben gebracht. Klager verwijt
 de notarissen daarnaast dat zij de tot de nalaten-
 schap behorende woning voor een te lage prijs
 hebben verkocht en dat zij onzorgvuldig hebben
 gehandeld bij de afwikkeling van de nalatenschap.
 De kamer heeft zijn klacht tegen de notarissen
 ongegrond verklaard.

3 Feiten

Het hof verwijst voor de feiten naar hetgeen de
 kamer in de bestreden beslissing heeft vastgesteld.
 Partijen hebben tegen de vaststelling van de feiten

door de kamer geen bezwaar gemaakt, zodat ook
 het hof van die feiten uitgaat.

Samengevat en waar nodig aangevuld met andere
 feiten die zijn komen vast te staan komen de fei-
 ten neer op het volgende.

2.1. Op [overlijdensdatum] 2015 is mevrouw [A],
 moeder van klager (hierna te noemen: erflaatster)
 overleden. Uit het huwelijk met haar voorover-
 leden echtgenoot (hierna te noemen: erflater) zijn
 vier kinderen geboren, onder wie klager. Op
 grond van de wet heeft erflaatster als enige erfge-
 namen achtergelaten haar kinderen, ieder voor
 het 1/4e onverdeeld aandeel. Omdat twee erfge-
 namen beneficiair hebben aanvaard, dient de na-
 latenschap wettelijk vereffend te worden.

2.2. Bij beschikking van de rechtbank Rotterdam
 van 26 mei 2016 zijn de (kandidaat-) notarissen
 benoemd tot vereffenaars van de nalatenschap
 van erflaatster. Bij beschikking van dezelfde recht-
 bank van 23 november 2016 zijn de notarissen
 benoemd tot vereffenaars van de ontbonden hu-
 welijkgemeenschap van erflater en erflaatster,
 waarbij mr. J.C.A.T. Frima is benoemd tot rech-
 ter-commissaris.

2.3. Tot de nalatenschap van erflaatster behoort
 een woning gelegen aan de [adres]. Tussen klager
 en zijn mede-erfgenamen is onenigheid ontstaan
 over, onder meer, de verdeling van de woning. In
 verband hiermee zijn diverse procedures, zowel
 tussen de erfgenamen onderling als tussen klager
 en een derde, gevoerd.

2.4. Op 22 maart 2017 heeft de rechter-commissa-
 ris op verzoek van de toegevoegd notaris aanwij-
 zing verleend om over te gaan tot verkoop van de
 woning voor € 208.500,- aan [X] B.V. (hierna te
 noemen: koper). Op 24 mei 2017 wordt de koop-
 overeenkomst getekend door koper.

2.5. Op 5 november 2018 wordt de vereffenaars
 op eigen verzoek ontslag verleend. Bij beschik-
 king van de kantonrechter van de rechtbank Rot-
 terdam van 21 maart 2019 is het loon van de ver-
 effenaars en de vereffeningkosten vastgesteld.

2.6. Naar aanleiding van een door koper ingesteld
 kort geding wordt klager bij vonnis van 6 februari
 2019 veroordeeld om mee te werken aan de over-
 dracht van de woning aan koper. Op 26 maart
 2019 wordt de akte van levering van de woning
 gepasseerd.

4 Standpunt van klager

Klager verwijt de notarissen, samengevat, het vol-
 gende.

De notarissen hebben:

1. onnodig veel werkzaamheden verricht en onnodig veel kosten voor rekening van de nalatenschap gebracht. Zij hebben daarnaast ten onrechte voortijdig ontslag genomen;
2. de verkoop van de woning beneden de marktconforme taxatiewaarde geforceerd, waardoor er een substantiële schadepost voor de erfgenamen en schuldeisers is ontstaan;
3. nodeloos zeer hoge kosten voor rekening van de nalatenschap gebracht ten behoeve van het indienen van hun eigen ontslagverzoek (dat bij voorbaat al werd toegekend);
4. zich op meerdere fronten schuldig gemaakt aan het overtreden van wet- en regelgeving doordat zij niet integer, transparant en objectief hebben gehandeld bij de afwikkeling van de nalatenschap. Het imago van het notarisambt is daarmee ernstig geschaad.

5 Beoordeling

5.1. De kamer heeft in de bestreden beslissing de klacht voor zover gericht tegen de kandidaat-notaris ongegrond verklaard wegens gebrek aan betrokkenheid. De klacht, voor zover gericht tegen de toegevoegd notaris, is eveneens op alle onderdelen ongegrond verklaard.

Klacht voor zover gericht tegen de kandidaat-notaris

5.2. Uit het dossier blijkt, onder meer door de overgelegde urenstaten, dat de kandidaat-notaris bij de feitelijke vereffeningswerkzaamheden of de overdracht van de woning geen betrokkenheid heeft gehad. Het hof is daarom, evenals de kamer, van oordeel dat de klacht niet aan de kandidaat-notaris kan worden tegengeworpen. Dat de kandidaat-notaris, zoals door klager in zijn beroepschrift opwerpt, bij de onder 2.2. genoemde beschikking (mede) is benoemd tot vereffenaar van de nalatenschap maakt dit niet anders. De klacht gericht tegen de kandidaat-notaris is daarom ongegrond.

Klacht voor zover gericht tegen de toegevoegd notaris

Hierna worden de klachtonderdelen jegens de toegevoegd notaris besproken. Hierbij hebben partijen geen onderscheid gemaakt tussen de notarissen, maar hen steeds in meervoud aangeduid. Het hof zal dit volgen.

Klachtonderdeel 1

5.3. Klager stelt in de kern dat de vereffenaars veel kosten hebben gemaakt die achteraf onnodig zijn

gebleken doordat zij uiteindelijk de verdeling niet hebben afgerond. De vereffenaars hebben diverse ondoordachte kostbare gerechtelijke procedures gevoerd en geen duidelijke strategie voor ogen gehad. Ze hebben evenmin oog gehad voor de herhaalde wens van klager om zelf de woning uit de nalatenschap te kopen. Nadat er veel kosten zijn gemaakt zonder enig resultaat hebben de vereffenaars op eigen initiatief ontslag genomen. In hoger beroep voert klager aan dat de kamer bij de beoordeling van deze klacht heeft nagelaten zelfstandig onderzoek te doen naar de verweten handelingen; in plaats daarvan heeft de kamer zonder nadere motivering uitspraken uit andere procedures overgenomen. Klager voert tenslotte aan dat de kamer miskent dat het tuchtrechtelijke toetsingskader een ander beoordelingskader dan de civielrechtelijke beoordeling met zich meebrengt.

5.4. De notarissen brengen naar voren dat de door hen gemaakte kosten met name het gevolg zijn geweest van het handelen van klager. Zo heeft klager de bevoegdheid tot verkoop door de vereffenaars betwist. In verband hiermee werd het noodzakelijk om hen door de rechtbank alsnog te laten benoemen tot vereffenaars van de ontbonden huwelijksgemeenschap. Ook de tweede door hen gevoerde procedure inzake het verzoek tot ontslag als vereffenaar is het resultaat geweest van het handelen van klager. Nadat als gevolg van de stellingname van klager dat de woning reeds economisch verdeeld zou zijn de overdracht op dat moment niet meer kon worden geeffectueerd heeft de toegevoegd notaris, mede namens de kandidaat-notaris, om ontslag bij de rechtbank moeten verzoeken. Omdat geen van de deelgenoten bereid was om de kosten van een bodemprocedure voor te financieren en de nalatenschap te weinig middelen had van waaruit deze kosten zouden kunnen worden gedragen bleek de verkoop van de woning en daarmee de vereffening van de nalatenschap onmogelijk te zijn geworden, aldus de notarissen.

5.5. De kamer heeft in de bestreden beslissing, kort samengevat, het volgende overwogen. De kamer heeft verwezen naar de onder 2.5. genoemde beschikking van de kantonrechter van de rechtbank Rotterdam van 21 maart 2019 en het onder 2.6 genoemde vonnis in kort geding van de voorzieningenrechter van de rechtbank Rotterdam van 6 februari 2019. Op grond van een aantal geciteerde rechtsoverwegingen uit deze uitspra-

ken, heeft de kamer geoordeeld dat niet is komen vast te staan dat er onnodig werkzaamheden zijn verricht en onnodig kosten zijn gemaakt door toedoen van de toegevoegd notaris. De kamer heeft dit klachtonderdeel daarom ongegrond verklaard.

Het hof is eveneens als de kamer van oordeel dat deze kosten niet onnodig zijn gemaakt. Als gevolg van de verstoorde familieverhoudingen hebben de vereffenaars een oplopende hoeveelheid werkzaamheden moeten verrichten. Dat de hiermee gepaard gaande kosten zijn doorberekend aan de boedel, valt de notarissen niet aan te rekenen. Het feit dat de vereffenaars de verdeling uiteindelijk niet met succes hebben weten af te ronden, valt hen evenmin te verwijten. Niet valt in te zien waarom de kamer niet de geciteerde rechtsoverwegingen mag overnemen en tot de zijne mag maken, zoals klager meent. Klager heeft in hoger beroep geen (voldoende) feiten en omstandigheden aangevoerd om hierover anders te oordelen dan de kamer. Klachtonderdeel 1 is daarom ongegrond.

Klachtonderdeel 2

5.6. Klager verwijt de notarissen dat zij de woning, ondanks ernstige bezwaren van de erfgenamen en een nog lopend geschil inzake de economische (on)verdeeldheid van de woning, geforceerd en tegen een te lage waarde hebben verkocht. Met deze geforceerde verkoop hebben de vereffenaars de schuldeisers en de erfgenamen ernstig benadeeld. De vereffenaars hebben geweigerd een door klager overgelegde objectieve NWWI taxatie ad € 225.000,- als waardebepaling te respecteren dan wel een actuele gecertificeerde taxatie te laten opstellen. In hoger beroep stelt klager dat de kamer ook ten aanzien van dit klachtonderdeel ten onrechte verwijst naar uitspraken van de voorzieningenrechter van eerdere data. In deze procedures waren de vereffenaars geen partij, het ging om een voorlopige voorziening en het civielrechtelijke toetsingskader is niet van toepassing binnen het tuchtrecht. Klager stelt tenslotte, kort samengevat, dat de kamer zijn in eerste aanleg aangevoerde argumenten onvoldoende heeft meegewogen en dat de beslissing van de kamer op verschillende punten onvoldoende is gemotiveerd.

5.7. De notarissen brengen naar voren dat een taxatierapport weliswaar een indicatie geeft van de waarde van de woning maar dat de uiteindelijke verkoopprijs wordt bepaald door vraag en

aanbod in het economisch verkeer. Klager heeft op geen enkel moment een concrete koper kunnen aandragen die bereid was de taxatiewaarde te betalen. De woning heeft ruim twee jaar te koop gestaan en er is geen of nauwelijks serieuze belangstelling geweest voor de woning. De woning is door klager overgewaardeerd. In geen van de met betrekking tot de woning gevoerde procedures is de rechter van oordeel geweest dat de gerealiseerde koopsom niet marktconform is geweest. De kamer heeft in zijn oordeel terecht naar deze procedures gewezen. Van een geforceerde verkoop is geen sprake geweest; de koopovereenkomst is door de toegevoegd notaris pas ondertekend nadat aan hem de onder 2.4. genoemde aanwijzing, waarbij de hoogte van de koopsom is meegewogen, op 22 maart 2017 door de rechter-commissaris is verleend. De feitelijke effectivering van de levering heeft pas op 26 maart 2019 plaatsgevonden nadat klager bij vonnis in kort geding van 6 februari 2019 van de voorzieningenrechter van de rechtbank Rotterdam is veroordeeld tot medewerking aan de levering waarbij de overeengekomen koopsom opnieuw door de rechter is getoetst.

5.8. De kamer heeft dit klachtonderdeel ongegrond verklaard. Ook ten aanzien van dit onderdeel valt niet in te zien waarom de kamer niet de geciteerde rechtsoverwegingen uit de in 5.5 genoemde uitspraken mag overnemen en tot de zijne mag maken, zoals klager meent. Klager heeft in hoger beroep geen (voldoende) feiten en omstandigheden aangevoerd om hierover anders te oordelen dan de kamer. Bovendien volgt uit een door de notarissen in hoger beroep overgelegd e-mailbericht van 3 februari 2017 van de verkopende makelaar dat het onvoorwaardelijke bod van € 208.500,- het hoogste bod is van de vier gedane biedingen. Uit het verhandelde ter terechtzitting en het procesdossier blijkt niet dat er een koper is geweest die een hoger bod heeft uitgebracht. Klager heeft weliswaar een hoger bod gedaan, maar dat was niet onvoorwaardelijk, zodat dat bod terecht niet in aanmerking is genomen. Met de kamer is het hof daarom van oordeel dat klachtonderdeel 2 ongegrond is.

Klachtonderdeel 3

5.9. Klager is van mening dat de notarissen onnodig hoge kosten in rekening hebben gebracht om hun eigen verzoek tot ontslag te effectueren. Een dergelijk verzoek zou bij voorbaat worden toegevoerd. In hoger beroep voert klager aan dat de

wet geen eisen stelt aan het doen van een eigen verzoek tot ontslag. Dat de notarissen, naast de door hen in rekening gebrachte advocaatkosten van ruim € 8.000,-, meer dan 25 uur in rekening hebben gebracht voor het indienen van dit ontslagverzoek valt hen tuchtrechtelijk te verwijten. Klager is van oordeel dat de beslissing van de kamer ook op dit punt ondeugdelijk is gemotiveerd.

5.10. De notarissen brengen naar voren dat zij het verzoekschrift tot ontslag als vereffenaars hebben ingediend omdat het door de handelwijze van klager onmogelijk was gebleken om de woning over te dragen. De door de notarissen in rekening gebrachte uren zijn niet alleen besteed aan het opstellen en indienen van het ontslagverzoek, maar ook aan vele andere werkzaamheden. Terwijl de notarissen hebben geprobeerd om de kosten voor de nalatenschap te beperken, heeft de opstelling van klager juist geleid tot oplopende kosten. In dit kader verwijzen de notarissen, onder meer, naar het onder 2.6. genoemde kortgedingvonnis van de voorzieningenrechter en naar de beschikking van de kantonrechter van 21 maart 2019 waaruit niet alleen blijkt dat de door hen gemaakte (advocaat)kosten met name zijn ingegeven door de houding van klager maar dat de hoogte van deze kosten ook verdedigbaar is. De (kandidaat-) notarissen zijn van mening dat klager op oneigenlijke wijze de discussie over het loon van de vereffenaars en de vereffeningkosten heropent, terwijl de kantonrechter zich hierover al heeft uitgelaten.

5.11. In beginsel mag van de notarissen voldoende kennis worden verwacht om een verzoek tot ontslag als vereffenaar zelfstandig in te dienen, tenzij er omstandigheden zijn om de bijstand van een advocaat in te roepen. Het hof is van oordeel dat tegen de achtergrond van het langshepende familieconflict, waarbij al een groot aantal juridische procedures is gevoerd als gevolg van de opstelling en handelwijze van klager, het te begrijpen is dat de notarissen in deze zaak door middel van een advocaat een goed gemotiveerd verzoekschrift tot ontslag hebben willen indienen. Dat deze kosten vervolgens zijn doorberekend aan de boedel valt hen niet te verwijten. Ten aanzien van het verwijt betreffende de meer dan 25 uren die in rekening zijn gebracht voor het indienen van het verzoekschrift tot ontslag, merkt het hof op dat dit enkel tuchtrechtelijk verwijtbaar is als dit aantal exorbitant hoog is. Dit volgt echter niet uit de beschikking van de kantonrechter van 21 maart

2019 en feiten in omstandigheden om hierover anders te oordelen zijn niet (voldoende) door klager aangevoerd in deze procedure. Ook klachtonderdeel 3 is daarom ongegrond.

Klachtonderdeel 4

5.12. Klager verwijt de notarissen dat zij op meerdere fronten hebben gehandeld in strijd met de Wet op het notarisambt en dat zij hun afspraken niet zijn nakomen. Klager is van oordeel dat de notarissen niet integer en transparant hebben gehandeld. Zo zijn de notarissen hun toezegging om de woning te laten taxeren niet nagekomen en hebben zij, onder meer, doelbewust vertrouwelijke informatie van klager doorgestuurd aan derden. De notarissen brengen naar voren dat uit de door hen overgelegde stukken hun integriteit ten volle blijkt. Het is juist klager geweest die de afwikkeling van de nalatenschap heeft willen frustreren.

5.13. De bedoelde constatering van klager zijn enkel een weergave van zijn mening, maar niet (voldoende) onderbouwd met bewijsstukken. De kamer heeft dan ook op goede gronden overwogen dat hij geen aanwijzingen heeft kunnen vinden, die de verwijten in klachtonderdeel 4 ondersteunen. Daarvoor is niet nodig dat alle bedoelde constatering van klager apart worden besproken. Ook klachtonderdeel 4 is ongegrond.

5.14. Hetgeen partijen verder nog naar voren hebben gebracht, kan buiten beschouwing blijven omdat het niet van belang is voor de beslissing in deze zaak.

5.15. Het hiervoor overwogene leidt tot de volgende beslissing.

6 Beslissing

Het hof:

– bevestigt de bestreden beslissing.

NOOT

1. Klager in deze tuchtprocedure was één van de erfgenamen van zijn ouders, die in 2000 (vader) respectievelijk 2015 (moeder) overleden. Bij de verdeling van de nalatenschap van moeder heeft klager onenigheid gekregen met de andere erfgenamen over de woning. Daarover zijn vervolgens diverse procedures gevoerd.

2. Omdat partijen er zelf niet uitkwamen, heeft de rechtbank de beklagde (kandidaat- en toege-

voegde) notarissen benoemd tot vereffenaars van de nalatenschap en de ontbonden huwelijks-gemeenschap van vader en moeder. Dat er sprake moet zijn geweest van conflictueuze of extra lastige vereffening blijkt uit het feit dat bij de benoeming van de (professionele) vereffenaars ook een rechter-commissaris is benoemd, hetgeen niet vaak voorkomt.

3. Op enig moment hebben de vereffenaars – kennelijk omdat de vereffening moeizaam verliep – de rechter-commissaris benaderd met het verzoek hen een aanwijzing (ex art. 4:210 BW) te verlenen om tot verkoop van de woning over te gaan voor een bedrag van ruim twee ton. Die aanwijzing is in maart 2017 aan de vereffenaars verleend en de koopovereenkomst is kort daarop, op 24 mei 2017, door de koper getekend.

4. Van een levering is het tijdens vereffening door de beklagde notarissen niet meer gekomen. Omdat verdere onderhandelingen over de woning niet tot resultaat leidden, hebben de vereffenaars namelijk op 18 januari 2018 een verzoekschrift tot ontslag van henzelf ingediend. Op 5 november 2018 is de vereffenaars ontslag verleend.

5. Na een kort geding is de levering van de woning in 2019 bewerkstelligd. Daarna heeft klager deze tuchtprocedure tegen de notarissen, als vereffenaars, aanhangig gemaakt. De verwijten die klager hen maakt zijn niet mals: van het *'verbrassen van de nalatenschap'*, misleiding, misstanden en wetsovertredingen tot een *'laffe veilige aftocht'* van de vereffenaars. Kort en zakelijk samengevat komt het erop neer dat klager de notarissen verwijt dat zij de verkoop van woning voor een te lage koopsom aan de koper zouden hebben geforceerd, dat zij onnodig veel werkzaamheden zouden hebben verricht en onnodig veel kosten voor rekening van de nalatenschap hebben gebracht. Ook zouden zij nodeloos zeer hoge kosten van onder andere rechtsbijstand voor rekening van de nalatenschap hebben gebracht ten behoeve van het indienen van hun eigen ontslagverzoek.

6. In deze noot concentreer ik mij op de verwijten over de gestelde nodeloze werkzaamheden en kosten (van rechtsbijstand). In dat verband heeft de kamer voor het notariaat onder andere verwe-

zen naar eerdere procedures voor de kantonrechter en de voorzieningenrechter waarin de vaststelling van de vereffeningskosten en de loonkosten van deze vereffenaars onderwerp van debat was. In die beslissingen was overwogen dat veel van het werk door toedoen van klager was veroorzaakt, dat de houding van klager tot steeds nieuwe problemen leidde en dat de trainende handelwijze van klager ertoe heeft geleid dat hogere kosten zijn gemaakt. Daarom oordeelde de kamer dat er geen sprake was van onnodige werkzaamheden en onnodige kosten en is dit klachtonderdeel ongegrond verklaard.

7. Op het verwijt dat de vereffenaars de kosten van hun ontslagprocedure ten onrechte voor rekening van de nalatenschap hebben gebracht, gaat de kamer niet in. Het klachtonderdeel wordt niettemin ongegrond verklaard, met citering uit en verwijzing naar een beschikking van de rechtbank naar aanleiding van het verzoek van klager tot benoeming van een nieuwe vereffenaar. De Rechtbank Rotterdam had immers overwogen dat de vereffening (mede) vanwege de opstelling van klager was vastgelopen en dat niet aanneemelijk was dat een andere vereffenaar de vereffening wel rond zou krijgen.

8. Het hof gaat grondiger dan de kamer in op de verwijten van klager over de kosten van de vereffenaars en de kosten van rechtsbijstand. Weliswaar is het hof net als de kamer van oordeel dat de vereffenaars geen onnodige kosten hebben gemaakt en dat het betreffende klachtonderdeel daarom ongegrond is, het hof onderbouwt dit uitvoeriger dan de kamer.

9. Het hof overweegt dat de vereffenaars als gevolg van de verstoorde familieverhoudingen *'een olopemde hoeveelheid werkzaamheden'* hebben moeten verrichten. Het valt de notarissen niet aan te rekenen dat zij de hiermee gepaard gaande kosten hebben doorberekend aan de boedel, ondanks het feit dat de vereffenaars de verdeling niet hebben kunnen afronden.

10. Anders dan de kamer gaat het hof voorts inhoudelijk in op het verwijt van klager dat de vereffenaars ten onrechte de advocaatkosten ad € 8.000 en meer dan 25 uur van hun eigen tijd in rekening hebben gebracht voor de procedure waarin zij om hun ontslag verzochten. Ten aan-

zien van de door de vereffenaars bestede uren (de 'meer dan 25 uren'), overweegt het hof dat dit in rekening brengen slechts tuchtrechtelijk verwijtbaar is als dit aantal exorbitant hoog is. Gelet op de gevoerde procedures en de feiten en omstandigheden is daar volgens het hof geen sprake van.

11. Interessant is ten slotte de overweging van het hof naar aanleiding van het verwijt van klager over het bij de boedel in rekening brengen van de kosten van rechtsbijstand van de procedure waarin zij om hun ontslag als executeur verzochten. Vragen hierover rijzen wel vaker bij notarissen die als vereffenaar/executeur optreden in complexe nalatenschappen.

12. Het hof is van oordeel dat ook dit klachtonderdeel ongegrond is, omdat het de notarissen niet valt te verwijten dat zij de kosten van rechtsbijstand hebben doorberekend aan de boedel. Hoewel van notarissen in beginsel mag worden verwacht dat zij zelf een verzoekschrift tot ontslag als vereffenaar kunnen indienen, kunnen er volgens het hof omstandigheden zijn die het rechtvaardigen dat de bijstand van een advocaat wordt ingeroepen. Die omstandigheden waren in dit geval de achtergrond van het langshepende familieconflict, het grote aantal juridische procedures en de opstelling en handelwijze van klager. Onder die omstandigheden achtte het hof het begrijpelijk dat de notarissen 'een goed gemotiveerd verzoekschrift tot ontslag' door een advocaat hebben laten indienen. Zij mochten die kosten derhalve doorberekenen.

13. Wat voor omstandigheden rechtvaardigen nog meer het inroepen van rechtsbijstand en het doorberekenen van de daarmee gepaard gaande kosten aan partijen? Het komt vaker voor dat vereffenaars, notarissen of andere beroepsbeoefenaars worden geconfronteerd met een ingewikkelde situatie of een dilemma en daarvoor juridisch advies willen inwinnen.

14. Te denken valt ten eerste aan situaties waarin de notaris twijfelt of hij zijn ministerie al dan niet moet verlenen, 'zijn handen in de lucht steekt' en/of het aan de voorzieningenrechter laat om te beslissen, omdat hij zelf niet op de stoel van de rechter wil/kan gaan zitten (denk aan Novitaris-achtige situaties). Hoewel het in een kort ge-

ding strikt genomen niet noodzakelijk is dat de notaris, wanneer deze gedaagde is, zich door een advocaat laat bijstaan, is het in mijn ogen zeer begrijpelijk dat een notaris wel voor het inhuren van rechtsbijstand kiest. Ook als het niet tot een kort geding komt, maar de notaris moet 'laveren tussen de Scylla van de (wellicht onterechte) ministerieverlening en de Charybdis van de (wellicht onterechte) dienstweigerings' (vgl. Hof Amsterdam d.d. 10 mei 2011 (*Yukos*); ECLI:NL:GHAMS:2011:BO5599) en hij in beginsel op grond van zijn eigen deskundigheid een gefundeerde afweging moet maken, zullen sommige notarissen sterk behoefte hebben aan juridisch advies, zeker als dat intern op hun kantoor niet kan worden gegeven.

15. Voorts komt steeds vaker voor dat notarissen behoefte hebben aan rechtsbijstand bij het uitvoeren van verscherpt cliëntenonderzoek in het kader van de Wwft. Zeker de zelfstandige notaris of de notaris verbonden aan een kleiner kantoor, zal niet altijd intern de benodigde deskundigheid vinden om te kunnen overleggen over de vraag hoe ver het cliëntenonderzoek reikt en of het noodzakelijk is zijn ministerie te weigeren. Ook in dergelijke situaties is het begrijpelijk dat een notaris kosten maakt, die hij vervolgens kan (trachten te) verhalen op partijen.

16. Er zijn nog tal van situaties denkbaar waarin de notaris zich strikt genomen niet hoeft te laten bijstaan, maar waarbij wel heel begrijpelijk is dat hij daar toch voor kiest: in gecompliceerde juridische kwesties waarbij het de notaris aan kennis ontbreekt, bij dreiging van een tuchtklacht of aansprakelijkstelling, bij felle strijd tussen (beveerdelijk) rechthebbenden op een depotbedrag op de kwaliteitsrekening, ter voorkoming van eventuele schade, et cetera. Uiteraard zal bij iedere situatie moeten worden overwogen of de rechtsbijstand te rechtvaardigen is, maar met deze beslissing in de hand is het voor de notaris beter verdedigbaar dat de kosten van rechtsbijstand in sommige gevallen bij partijen of bij de nalatenschap in rekening worden gebracht.

Mr. M.C.J. Höfelt

Advocaat bij TACT Advocaten – Tuchtrecht Aansprakelijkheid Compliance & Training – en redactielid van Tijdschrift Tucht recht.